

MANIFEST

KONING WILLEM I COLLEGE GOOIT HET MBO-ROER VOLLEDIG OM.

Nieuwe koers voor het ROC.

In 1996 gingen in Nederland de ROC's, gebaseerd op het concept van de alom, tot in China toe, zeer gewaardeerde Amerikaanse Community Colleges, vol enthousiasme en idealisme van start. In hun maatschappelijke opdracht en verschijningsvorm behelsden ze een voor Nederland revolutionair nieuw onderwijsconcept. Als kern van dit onderwijsconcept dienden de programma's van de toenmalige MTS, MEAO, MDS en MDGO en die van de Streekscholen. Het idee dat een college, goed ingebed in de regio, per definitie tweedeling in de maatschappij kan voorkomen door alles aan te kunnen bieden op het gebied van middelbaar beroepsonderwijs, functiegerichte trainingen, algemeen vormend onderwijs en volwasseneneducatie, voor alle mannen en vrouwen van 16 tot pak weg 80 jaar, voor alle sociale klassen, voor alle raciale groepen, was natuurlijk een alom toegejuicht, fantastisch, sociaal-economisch en pedagogisch-didactisch ideaal.

WEB

Helaas werd in de Wet Educatie Beroepsonderwijs, die de kwalificatiestructuur en bedrijfsvoering van ROC's regelde, niet doorgekozen, werden geen consequente keuzes gemaakt, maar werd op basis van allerlei bestaande machtsverhoudingen en belangenbehartigingen veel bij het oude gelaten. En beperkte de "revolutie" zich tot voornamelijk instrumentele maatregelen en een traditionele aanpak. Op twee uitzonderingen na! Conform de toenmalige ideologie en onder druk van landelijke sociale partners werd bepaald dat het MBO zoveel als mogelijk gedualiseerd diende te worden en dat het MBO eindonderwijs werd, puur gericht op directe inzetbaarheid voor de arbeidsmarkt en niet meer op doorstroming naar het Hoger Onderwijs, zoals vroeger.

Nivellering en Ontmanteling MBO

Deze gerichtheid op de arbeidsmarkt leidde tot smallere opleidingen, waarvan de eisen voor Nederlands en Vreemde Talen een lachertje waren en Bewegingsonderwijs weggesaneerd werd, en tot een explosie van ruim 700 uitstroomkwalificaties, compleet met een enorme bureaucratische papierwinkel. Hét MBO werd gedegradeerd tot een verzameling van 700 zogenaemde Crebonummers, waaraan een leerling, eenmaal ingeschreven voor een Crebonummer, moeilijk kon ontsnappen. Van de aangekondigde horizontale synergie en doorstroming was nauwelijks sprake. Voor dit alles waren (min of meer noodgedwongen) de toenmalige Landelijke Organen Beroepsonderwijs verantwoordelijk, die gefinancierd werden op basis van het aantal uitstroomkwalificaties dat men verzorgde. Over perverse én verkeerde financiële (overheids)prikkels gesproken! Met het mes op de keel en via wat financiële lokkertjes werden de ROC's i.o. vervolgens gedwongen, om naast het Dag-Avondonderwijs en HAVO-MBO's (die gewoonweg werden opgeheven!), allerlei tussenstructuren op het grensgebied van Sociale Zaken en Onderwijs, zoals REC's, PBVE's, Centra Vakopleiding, Vormingswerk en Basiseducatie over te nemen; inclusief hun vele medewerkers met, heel begrijpelijk, weinig tot geen affiniteit met en adequate kwaliteiten voor hét MBO. Dit kon alleen in zo gróót mogelijke organisaties, die dan ook driftig door de overheid werden gestimuleerd! In een zogenaamd nieuwe kwalificatiestructuur van vier niveaus kregen al die oude opleidingen hun plaats. Zo werd het Vormingswerk ineens beroepsonderwijs niveau 1, de Primaire opleidingen en het KMBO van de Streekscholen niveau 2, en de Voortgezette en Specialistenopleidingen van Streekscholen samen met het aanbod van de oude MBO-scholen niveau 3/4. Waarbij de duale onderwijsconcepten, het gedachtegoed, het paternalisme, de verantwoordelijkheidsverdeling en de cultuur van het oude Leerlingwezen, wederom onder druk van sociale partners, domineerden. Oude industriële wijn in nieuwe zakken. Via deze Wet – de meest bizarre onderwijswetgeving ooit, waarin landelijke **stafdiensten** in wezen het hele primaire onderwijsproces, van inschrijving tot en met examinering, bepaalden – werd zelfs verordonneerd dat ROC's, als publieke taakorganisaties moesten concurreren met private marktorganisaties!

Aldus was de WEB veeleer een politiek-ideologisch pamflet dan deugdelijke wetgeving, bedoeld om een revolutionair nieuw onderwijsconcept alle kansen tot ontplooiing te geven.

Zoals inmiddels duidelijk is geworden, had dit alles zeer negatieve gevolgen voor de uitstraling en het imago van het eertijds zo geachte en gewaardeerde MBO, dat in 1996 in één klap van middelbaar beroepsonderwijs tot voortgezet functieonderwijs degradeerde. Het ideaal van de Community Colleges, (die tussen haakjes in Amerika tot de 'Higher Education' worden gerekend), lijkt inmiddels erg ver weg.

Devaluatie en Aftakeling MBO

Het MBO is, precies 12 ½ jaar na het ontstaan van de ROC's, met zijn vier, zogenaamd hiërarchische niveaus, zijn verschillende leerwegen en doelstellingen, zijn al dan niet drempelloze instroom, zijn onduidelijke beroepspraktijkvorming, zijn onduidelijke exameneisen en zijn onduidelijke centrale regie voor met name bedrijfsleven, ouders en leerlingen, behoorlijk in waarde en imago gedaald. Hét MBO wordt vooral geassocieerd met moeilijke jongeren, laag niveau, zwakke taal- en rekenvaardigheid, slecht onderwijs en veel drop-outs. **Dat ROC's, tegen alle verdrukkingen in, ook uitstekend gekwalificeerde vakmensen op niveau 4 afleveren, dat 60% van die leerlingen toch doorstroomt naar het HBO en dat er met zeer moeilijke doelgroepen al zeer spectaculaire successen worden geboekt**, staat bij haast niemand op het netvlies. Kijk maar eens naar onze eigen minister van onderwijs, die ROC's, vanwege hun vermeende grootschaligheid, monopolisme en bureaucratie, voortdurend in de hoek en buitenspel zet. We durven zelfs met nadruk te stellen dat bedrijfsleven en politiek, als volgende stap in het ontmantelingsproces, (bewust of onbewust) stelselmatig bezig zijn de ROC's uit te kleden. Zie, na het gedoe met Educatie, waarvan de waardevolle kennisinfrastructuur binnen twee jaar nagenoeg geëlimineerd is, de Bedrijfsscholen die weer als paddenstoelen uit de grond schieten en de ontwikkeling van de zogenoemde Vakcolleges vanuit het VMBO. Enorm gepromoot door bedrijfsleven en overheid en toegejuicht door het grote publiek, zoals onlangs bleek uit een landelijke enquête. (Bijna 100% van de ondervraagden was het eens met de stelling dat de LTS ten onrechte was opgeheven en was blij met de terugkeer van de ambachtsschool.) Deze Vakcolleges richten zich op onze niveau 1/2 –opleidingen. En zeker niet op de zwakke leerlingen, maar juist op de goede! Het is enerzijds prima dat het VMBO zich bewust is van zijn sociaal-economische opdracht. Anderzijds geeft de start van de Vakcolleges haarscherp de devaluatie van hét MBO weer. Eenzelfde soort ontwikkeling zien we met betrekking tot onze niveau 3/4 – opleidingen. Door de politiek wordt de doorstroming VMBO-HAVO, die, conform opzet van dezelfde politiek (!), bijna was opgedroogd, weer sterk gestimuleerd. Met gegarandeerd negatieve invloeden voor de instroom van onze niveau 3/4 – opleidingen. Door dit soort ontwikkelingen loopt een ROC gevaar om aan de onderkant geamputeerd en aan de bovenkant onthoofd te worden. Wederom dreigt een waardevolle kennisinfrastructuur verloren te gaan.

Van wie is het beroepsonderwijs?

Velen zien de invoering van Competentie Gericht Onderwijs als dé oplossing voor het MBO. Ofschoon wij CGO als eigentijdse onderwijsvorm toejuichen, zetten wij daar toch onze vraagtekens bij. De oude indeling op grond van vier hiërarchische beroepsniveaus suggereerde reeds ten onrechte een valide classificatie voor de arbeidsmarkt. In het gekozen CGO-model hebben die vier niveaus nog veel minder onderscheidend vermogen. Terwijl van horizontale synergie nauwelijks nog sprake zal en kan zijn. Wat stelt hét MBO dan nog voor? Ontwerp en

productie van de nieuwe Kwalificatie Dossiers CGO zijn daarnaast nog steeds geënt op de uitgangspunten van de Wet Educatie Beroepsonderwijs uit 1996. Mede onder invloed van nog steeds dezelfde perverse financiële prikkels voor de opvolgers van de LOB's, de Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven. Vele betrokkenen, tot Tweede Kamerleden toe, zijn hiervan op de hoogte, maar willen of durven om wat voor redenen danook dit probleem niet openlijk aan de kaak (te) stellen! Het levert, tegen alle beloften in, vooralsnog een overgedetailleerde, industriële rijstebrij van meer dan 900 (!) uitstroombekwalificaties op. Mede omdat de eis van het bedrijfsleven met betrekking tot functiegericht opleiden nog steeds domineert. Ondanks alle rechtstreekse bemoeienis van hét bedrijfsleven met de kwalificatiestructuur, ontbreekt, hoe vreemd het ook klinkt, daardoor in wezen ook de garantie dat de ROC-opleidingen feitelijke waarde op de arbeidsmarkt hebben. De gekozen opzet draagt namelijk het risico in zich van conservering van de status quo van een beroep, waardoor noodzakelijke innovatie achterwege blijft. Met ongetwijfeld zeer negatieve gevolgen voor de Nederlandse kennissamenleving van de 21^e eeuw.

Dit alles roept de principiële vraag op: Van wie is het beroepsonderwijs eigenlijk? Door de inrichting en uitvoering van de WEB lijkt het of het MBO van het bedrijfsleven is. Maar is dit zo? Ook beroepsonderwijs heeft de plicht, conform de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, om aan te sluiten bij de mogelijkheden en ambities van ieder kind, dat recht heeft op onderwijs, op arbeid en vrije keuze van beroep. Gezien hun positie binnen de Nederlandse onderwijswetgeving en op basis van hun opdracht dienen ROC's met name dát maatschappelijk belang. Vanuit die optiek is het MBO dus van de samenleving en niet alleen van het bedrijfsleven zoals het nu lijkt. Als vertegenwoordiger en schatbewaarder van deze samenleving moet de Overheid dus zorgen voor deugdelijk onderwijs, dat recht doet aan alle doelgroepen die het MBO bevolken en voor deugdelijkheids-eisen in een wetgeving, die een einde maakt aan de driedubbele spagaat waarin de ROC's gevangen zijn en die eindelijk recht doet aan het grote maatschappelijke belang van ROC's. Cruciale punten zijn: de regiefunctie van de overheid; een andere verantwoordelijkheidsverdeling waarbij de verantwoordelijkheid voor het primaire proces volledig bij de ROC's ligt; een einde maken aan de overdetaillering van de Kwalificatie Dossiers; een andere ordening van de vierlagige kwalificatiestructuur; een gedeeld eigenaarschap MBO/HBO van de Associate Degree-opleidingen; een systeem van kwaliteitszorg dat leidt tot organische kwaliteitszorg.

Eigen verantwoordelijkheid

Nu kunnen we dus bij de pakken gaan neerzitten, de machtsspelletjes aanschouwen en wachten tot het politieke kwartje eindelijk valt, maar dát ligt niet in onze aard en past ook niet bij het eigenzinnige karakter van het Koning Willem I College. Adel verplicht! In het belang van zijn community neemt het Koning Willem I College zijn verantwoordelijkheid. We laten ons niet langer knevelen door een pervers, gecorrumpeerd systeem.

Back to the future

Net zo min als hét bedrijfsleven of dé arbeidsmarkt bestaat, bestaat hét MBO. Het is onmogelijk om dergelijke uiteenlopende kenmerken en eisen met betrekking tot beroepen, bedrijven en onderwijsdeelnemers op eenduidige wijze te faciliteren binnen één systeem. Dit is de les van de afgelopen 12 ½ jaar. Duidelijk is ook dat CGO een heel andere benadering vereist dan die de vierlagige kwalificatiestructuur suggereert. Bij vernieuwing van het MBO moeten we uitgaan van verscheidenheid en onderscheid maken waar onderscheid nodig is. Niet het overbruggen van tegengestelde eisen, zoals tot nu toe gebeurt, maar het respecteren van tegengestelde eisen en het managen ervan moeten het uitgangspunt zijn. Niet één overkoepelend systeem en één format, maar min of meer samenhangende subsystemen verdienen de voorkeur. (Vergelijk een Brede Scholengemeenschap VO met de subsystemen VMBO/MAVO/HAVO/VWO.)

Binnen de kaders van de wettelijke taakstelling, baseren we ons als Koning Willem I College op de externe realiteit van arbeidsmarkt en hoger onderwijs en op de interne realiteit van de grote diversiteit aan doelgroepen, die een ROC bevolken, met alle hun eigen leerderskenmerken en ambities. Het uitgangspunt is kwaliteit, eenvoud en transparantie. Daarom maken we een einde aan de ongelukkige uitwerking van 1996 en verlaten we de vierlagige kwalificatiestructuur en groeperen we onze opleidingen in min of meer op zichzelf staande subsystemen.

De **Primaire BeroepsOpleidingen**, voorheen niveau 1, hebben vooral een sociaal-integratieve functie en leiden op voor een diploma of vakcertificaat, gericht op eenvoudige beroepen van de arbeidsmarkt. Via een speciale pedagogisch-didactische aanpak in kleine groepen, veel aandacht voor sociale vaardigheden, sport en spel en de broodnodige aandacht voor rekenen, Nederlandse taal en computervaardigheden, moeten zoveel mogelijk leerlingen van deze doelgroep de overstap kunnen maken naar Middelbare Vakopleidingen. Onderdeel van PBO is een speciale, nieuwe voorziening, genaamd AKA DROOM, gericht op zorgleerlingen met diverse beperkingen, die hier waardering voor en erkenning van hún ambities en kwaliteiten ervaren.

De **Middelbare VakOpleidingen**, conform de opzet van de nieuwe Vakcolleges – maar dan beter en eigentijds – , leiden op voor een diploma, op basis van de drieslag leerling – gezelschap – meester. Het zijn functiegerichte vakopleidingen, die het bedrijfsleven de eigentijdse, hoogwaardige vak- en ambachtslieden levert naar wie het zo snakt. Naast gerichte aandacht voor een behoorlijke taalvaardigheid (Nederlands en een Vreemde Taal), rekenvaardigheid en sociale vaardigheden, is er vooral veel aandacht voor doelgerichte vakspecifieke kennis en vaardigheden. De regie vanuit het regionale bedrijfsleven op MVO is duidelijk aanwezig. Het verdient aanbeveling dat, naast vertegenwoordigers van het regionale bedrijfsleven, ook de Praktijkcentra van Branches in den lande, en wellicht ook de KBB's, een grote rol krijgen met betrekking tot de examinering van de MVO-opleidingen voor het onderdeel vakmanschap. Daardoor wordt de kwaliteit van de examens/diploma's meteen geborgd.

Nederland heeft tijdens de EU-top van 2000 in Lissabon de ambitie uitgesproken dat Nederland in 2010 één van de meest concurrerende en dynamische kenniseconomieën ter wereld zal zijn.

Wetenschappers hebben er bij herhaling met kracht op gewezen dat kwalitatief hoogstaand en eigentijds **middelbaar beroepsonderwijs** bij het vervullen van deze ambitie een zeer kritische succesfactor is. De naam **MBO** reserveren we exclusief voor die opleidingen die recht geven op doorstroming naar het HBO. Het dubbelkwalificerende **Middelbaar BeroepsOnderwijs**, leidt jonge mensen op voor functies op minimaal middenkaderniveau, die tevens de ambitie, kwaliteiten en kennis hebben om succesvol door te stromen naar het Hoger Onderwijs. Het MBO is niet zozeer gericht op specifieke functies, maar op het ontwikkelen van een hoog werken denkniveau binnen een bepaald beroepsdomein. Dit MBO krijgt weer het imago van hoge kwaliteit en degelijkheid, dat de oude MTS en de oude MEAO kenmerkte en wordt daarmee weer écht MBO. Het MBO kent in het algemeen intensieve, zo kort mogelijke, rijke leertrajecten en verkorte trajecten MBO/HBO. Met veel lessen op school, gevuld met kennisoverdracht, ontwikkeling van denkvaardigheden, masterclasses, projectonderwijs, praktijksimulaties, “ouderwetse” stages en de ontwikkeling van maatschappelijk bewustzijn. Voor het MBO zijn minimaal twee Vreemde Talen vereist. Het MBO kent een veel minder sterke bemoeienis van het bedrijfsleven dan de MVO. Uiteraard levert het bedrijfsleven wel de domeinspecifieke beroepsprofielen aan, waarvan wij dan, in samenspraak met het regionale bedrijfsleven en HBO, ‘onderwijs’ maken; het HBO levert de doorstroomprofielen aan. Met het HBO worden verder eenduidige afspraken gemaakt voor wat betreft programmering, inrichting, examinering en borging ervan. Voor de taal- en rekenvaardigheden verdient het aanbeveling de exameneisen te standaardiseren.

Wat betreft PBO en MVO spreken we over beroepspraktijkvorming, wat betreft het MBO over stages, die in principe nog maar 20% van de totale studieduur zullen bedragen.

We claimen tenslotte het mede-eigenaarschap van de **Associate Degree**-opleidingen, als natuurlijke opvolger van onze uiterst succesvolle MBO+ opleidingen. Het ROC heeft, conform de Community Colleges, dus per definitie een licentie voor Associate Degree-opleidingen, indien voldaan wordt aan een programma van eisen door het HBO te definiëren.

Per 1 september a.s. starten we tevens met een compleet nieuwe school **KW1C.nl.online**, in nauwe samenwerking met internationale partners, als het Florida Community College te Jacksonville en de Vlaamse Dienst voor Arbeids Bemiddeling te Brussel. Bij de start kent deze nieuwe school, die 24 uur per dag en 7 dagen per week open is, reeds 15 complete cursussen. Daarnaast uiteraard VAVO en Educatie, waarvan we het VAVO herdoopt hebben in de **BOVO Academie** (Bovenbouw Voortgezet Onderwijs).

Regio aan zet

De landelijke Kwalificatie Dossiers zijn bij al deze opleidingen uitgangspunt, maar niet meer dan dat! In nauwe samenwerking met het regionale bedrijfsleven en het Hoger Onderwijs maken we, op basis van de Kwalificatie Dossiers, eigen onderwijs- en examenprofielen, die voor akkoord ondertekend worden door vertegenwoordigers van

het regionale bedrijfsleven en Hoger Onderwijsinstellingen. Dát legitimeert ons bestaan als ROC.

Al deze aanpassingen zijn er niet op gericht dat we nog meer grip krijgen op onze leerlingen, maar zorgen ervoor dat onze leerlingen meer grip krijgen op hun leren en daardoor ook op hun leven. Wat onze community én de maatschappij ongetwijfeld zeer ten goede zal komen.

Met ons aanbod in subsystemen van middelbaar en hoger beroepsonderwijs, van post-MBO bedrijfstrainingen, van voorbereidend hoger en wetenschappelijk onderwijs, van volwasseneneducatie, van online-cursussen én speciale, gerichte aandacht voor zorgleerlingen met hun beperkingen, is ons college per 1 september a.s. dus eindelijk een echt Community College, dat borg staat voor hoogwaardige kwaliteit, voor emancipatie, integratie en sociaal inclusion, conform de bedoelingen in 1996!

Namens het Koning Willem I College 's-Hertogenbosch
Coen Free, algemeen directeur
22 augustus 2008

Voor informatie tel. 073 624 9611